

958
ETO

GLASILO
ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ

SLOVENIJE

števila **11-12**

slovenski čebelar

VSEBINA

Ing. Miloš Obradović: Pravi žajbelj na Slovenskem Krasu	225
Franjo Vrčko: Zakaj propada naše čebelarstvo?	229
Ernest Adamič: Sodobno in zaostalo	251
J. Fašalek: Stari čebelarski pisci o čebelah in čebelarjenju (Nadaljevanje)	235
Edi Senegačnik: O raznih načinih pitanja na zalego (Nadaljevanje in konec)	239
Franc Kastelic: S čebelami po Liki, Dalmaciji, Hercegovini in Bosni (Nadaljevanje in konec)	244

OPAZOVALNICE:

Poročilo za september in oktober	247

NAŠA ORGANIZACIJA:

Čebelarski muzej v Radovljici	249
Zapisnik seje odbora za čebelarstvo pri ZPZS	250
Občni zbor čebelarskega društva v Ljubljani	251
Naš izlet v Gornjo Brezovico	252

SLIKA NA OVITKU:

Zimska pokrajina.

VINJETA PANJSKE KONČNICE:

Bitka med konjenico in pehoto.

OBVESTILA NA OVITKU:

Poziv Zveze čebelarskim društvom, družinam in članom. Dopolnilo k seznamu predavanj in predavateljev.

List izhaja v začetku vsakega drugega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane 90 din. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva c.

PRAVI ŽAJBELJ NA SLOVENSKEM KRASU

ING. MILOŠ OBRADOVIĆ

Za kraško zemljo je značilno, da je plitva, suha, pedološko slabo razvita in da ima zelo prepustno podlago. V večjem delu Krasa pa ni bilo vedno tako. Do tega je prišlo potem, ko so uničili gozdove in je bilo ozemlje izpostavljeno močni eroziji. Zemljo so odnašali vetrovi in voda, organske snovi pa so polagoma razpadle pod vplivom sonca.

Proces degradacije je potekal tako, da se je po uničenju gozdov spremenila površina v »šikare« z redkejšim ali gostejšim podrastom.

Proti skrajni razgalitvi se narava upira s tem, da se odeva z rastlinami, ki so zadovoljne s skromno hrano in manjšo količino vode. To je večinoma grmovje in polgrmovje z zelo razvejenim in dlakavim koreninskim sistemom, ki prodira globoko v kamnite razpoke. Nadzemni del teh rastlin je navadno svetlosive ali svetlozelene barve. Ta barva dobro odbija vroče sončne žarke in varuje rastline pred izsušitvijo. Ena izmed rastlin z navedenimi lastnostmi je tudi pravi žajbelj (*Salvia officinalis*), ki ni pomembna samo zaradi izkoriščanja neproduktivne kraške površine, temveč tudi kot paša za čebele.

Žajbelj more kljubovati najhujši suši. V dobi svojega dolgoletnega službovanja na Krasu nisem našel žajbljevega grmiča, ki bi

propadel zaradi suše, pač pa sem imel priliko videti bujno razvite grmiče na debeli humozni črnici, kjer so se sami na gosto razsejali.

Slovenski Kras ne daje slike pustinje kot ostali primorski Kras v Jugoslaviji, ker je mnogo bolj poraščen z borovimi kulturami ali z avtohtonim drevjem in grmovjem takih vrst, ki na njem uspevajo. Vendar je najti tudi tu obsežne neproduktivne površine, ki so sploh nezaraščene ali spremenjene v šikare in nizke gozdiče črnega gabra. Vprašal sem se, zakaj te površine niso vsaj deloma poraščene z visoko produktivnim žajbljem, ko je vendar znano, da ta uspeva v južnejših primorskih krajih naše države, da — celo v takih krajih, ki imajo do 1100 m nadmorske višine. Razen tega najdemo samonikli žajbelj v neposredni bližini slovenskega Krasa, to je v Devinu pri Trstu, kjer je temperatura nižja, kjer piha močnejša in hladnejša burja kot v pretežnem delu našega Krasa.

Na našem Krasu so zasadili že dokaj zgodaj razne tuje vrste drevja in grmovja, toda za žajbelj se ni nihče zanimal. Šele leta 1952 je dobil ing. Beltram nekaj žajbljevega semena s Krasa nad Senjem v Hrvaškem Primorju in ga posejal na površini 5 do 4 ha.

Žajbelj je z ekonomskega stališča zelo pomemben, kajti 1 ha z njim obrasle površine daje v primernih letih 600—700 kg medu. Dandant-Blattov panj v Ljubinju (Hercegovina) je dal pred leti 15 kg donosa na dan. Toliko medu na en panj prav gotovo še niso zabeležili na Goriškem. Razen tega ima žajbelj ugoden vpliv tudi na melioracijo Krasa, ker pripravlja zemljo za pogozdovanje, zlasti za pogozdovanje s semenom črnega bora.

Žajbljeve plantaže bi vsekakor omogočile boljši razvoj čebelarstva na našem Krasu. Sedaj so tu donosi zelo majhni, pač zaradi tega, ker primanjkuje rastlin z večjim izločanjem nektarja. Žajbljeva paša bi lahko nadomestila tudi pašo na akaciji in pravem kostanju, kadar bi ti dve odrekli. Ko cvete akacija, je kako leto dosti dežja, ki sproti izpira medicino iz njenih cvetov. Nasprotno pa moča žajblju ne škoduje, temveč kvečjemu koristi, saj je splošno znano, da v mokri pomladi dobro medi. Razen tega je starejša akacijeva drevesa težko najti na Krasu, a ravno starejša drevesa dajo po izjavah čebelarjev cvetje, ki bolje izloča nektar kakor mlajša. Akacija ne popravlja zemlje in je zaradi tega na slabših zemljiščih nezaželena. Pravi kostanj nudi sicer čebelam izborna pašo, a je prav tako kot akacija precej občutljiv za vremenske spremembe. Če ga opere med cvetenjem dež, je njegovega medenja konec. Tudi ga precej sekajo in iztrebljajo, da bi preprečili širjenje raka.

Pri raznovrstnih čebeljih pašah lahko upamo, da bo ena izmed njih le uspešna. Žajbelj je rastlina, ki med vsako drugo, prav gotovo pa vsako tretje leto. Njegovo medenje je odvisno od razporeda padavin, ta razpored pa je v Slovenskem Primorju ugodnejši kot v južnejših kraških pokrajinah, saj je prav zato bolj preraščen z drevjem, grmovjem in travo kakor ostali Kras.

Če se bo na Slovenskem Krasu dvignilo čebelarstvo, se bo dvignilo tudi kmetijstvo, ker bodo čebele bolj oprashle cvete sadnega drevja

Žajbelj na Fajtovem hribu

in drugih kulturnih rastlin. Samo tisoč hektarov Krasa, ki bi ga zasadili z žajbljem, bi dalo okrog 150 milijonov dinarjev dohodka. To velja seveda le za leta, ugodna za čebeljo pašo.

Koristno bi bilo poizkusiti z žajbljevimi plantažami na plitvih zemljiščih z laporno podlago. Na Slovenskem Krasu je še vedno kakih 19 000 hektarov goličav, ki jih nameravajo pogozditi. Za pogozdovanje je najbolj primeren črni bor, toda dohodki, ki jih ta daje, so zelo majhni v primerjavi z dohodki, ki bi jih dale žajbljeve plantaže. Razen tega je treba na dohodke pri borovih nasadih dolgo časa čakati. Zato bi bilo bolje, da bi bor sadili predvsem za zavarovanje žajbljevih plantaž bodisi v pasovih, bodisi v skupinah.

Za izboljšanje zemljišča in povzdigo čebelarstva bi bile na najtoplejših mestih Slovenskega Krasa primerne tudi plantaže rožmarina. Čeprav daje ta rastlina manj medu kot žajbelj, ima vendarle neke posebnosti, ki jih je treba upoštevati. Rožmarin med pri nizki tem-

peraturi, cvete pa med letom sedem do osem mesecev. Važen je zaradi tega, ker vzpodbuja matice k zgodnjemu zaleganju in izloča spomladi vsaj toliko nektarja, da se čebelje družine do nastopa paše na akaciji in žajblju dobro razvijejo. Rožmarinova paša bi torej nekako pripravljala čebele na žajbljevo pašo, ni pa izključeno, da bi v nekaterih letih dala tudi nekaj medu. Čim več paš se zvrsti v kakem kraju med letom druga za drugo, tem bolj se splača tamkaj čebelariti.

Na Krasu, kjer je svet bolj raven in brez večjega kamenja, bi se dalo z žajbljevimi plantažami celo izboljšati pašnike za ovce. Žajbljevi grmiči bi z ustvarjanjem humusa zboljševali zemljo, zaradi česar bi tudi trava bujnejše rastla. Trava bi žajblja ne ovirala v rasti, ker bi jo ovce popasle, pa tudi ovce bi mu ne škodovala, ker jim kot hrana ne prija.

Skoraj vse pašnike na Krasu bi bilo treba zasaditi z žajbljevimi grmiči. To zamisel bi bilo kaj lahko uresničiti, ker bi potem prepoved paše odpadla in bi pri zasajanju lastniki pašnikov sami pomagali.

Čebelarstvo je poezija kmetijstva. Toda to moremo trditi samo tedaj, če je čebelam paša zagotovljena. Najhujši dnevi nastopijo za čebele in čebelarja, kadar zmanjka paše. Čebelarju tedaj ne preostane nič drugega, kakor da prepelje čebele v kak drug kraj, da odide na dolgo pot, ki je dostikrat zelo tvegana. Lepe hrvaške prislovice, da »na osovini med rodi« ni mogoče jemati vedno za resno. Včasih se obeta najboljša paša, pa se hipoma vse preobrne in ostanejo samo stroški. Najtežje je prevažati čebele, kadar je potrebnih za to več prometnih sredstev, kot na primer kamion ali traktor, vlak, enkrat ali dvakrat celo ladja, pa spet traktor ali kamion. Nazaj grede so potrebna seveda prav ista sredstva. Koliko muke pri prekladanju, koliko neprespanih noči, koliko stroškov, a često brez vsakega haska!

Žajbljeve plantaže bi v Slovenskem Primorju zagotovile odlično čebeljo pašo za več let. Res, da bi bilo treba tudi v tem primeru čebele prevažati, toda vožnja po lepih cestah, kakršne so v Sloveniji, in pa kratke razdalje, ki bi jih bilo mogoče premagati v treh, štirih, kvečjemu v petih urah, ne bi delale čebelarjem prevelikih težav. Prevažanje bi bilo tudi manj tvegano kakor na Krasu naših južnih pokrajin že zaradi boljšega razporeda padavin in nekoliko hladnejšega podnebja, ki preprečuje razvoj glivičnih bolezni na rastlinah. V mesecu maju in prvi polovici junija pa bi bilo le dovolj toplote in vlage, da bi se žajbelj bujno razvil in bi lahko dobro medil.

Govoriti o pasivnosti Krasa, ni umestno, kajti Kras kljub raznim negativnim pojavom, ki so z njim v zvezi, le ni tako pasiven, kot se

temu ali onemu zdi. Pri mnogih ljudeh je le odnos do Krasa pasiven, in sicer iz preprostega vzroka, ker ga ne poznajo.

Kras vedno lahko spremenimo v plodno zemljo, če ga posadimo s primernimi rastlinami. Seveda je treba izbrati za to take rastline, ki se bodo znale prilagoditi novemu okolju. In ena teh je žajbelj, ki cvete v času, ko je že kolikor toliko toplo, a vendar še dovolj vlažno. Redka so leta, da bi bila v Slovenskem Primorju suša. Dodati je treba še to, da je ustroj cveta pri žajblju naravnost idealen, ker ga dež ne more izprati, zlasti ako ne dežuje predolgo.

Slovenski Kras, predvsem pa slabi pašniki Trnovskega gozda, ki se razprostirajo na njegovih pobočjih in se naglo spuščajo v Vipavsko dolino, bi sčasoma postali zelo produktivni, če bi jih zasadili z žajbljem. Sonca in toplote imajo dovolj za dobro uspevanje žajblja.

Da bi to, o čemer smo govorili v članku, čim hitreje in s čim manjšimi investicijami izvedli, je potrebno:

1. izbrati zemljišče, na katerem bi vzgajali žajbljeve sadike,
2. izpopolniti tehniko dela za hitro sajenje sadik in setev semena na terenih, kjer naj bi bile žajbljeve plantaže,
3. pridobiti za to delo široke ljudske množice.

Za ideje, ki sem jih v tem članku prikazal, so se takoj navdušili čebelarji in Okrajna zadružna zveza na Goriškem. Osnovali so odbor šestih članov, ki bo v imenu organiziranih čebelarjev skrbel za izboljšanje čebelje paše na Slovenskem Krasu.

ZAKAJ PROPADA NAŠE ČEBELARSTVO?

FRANJO VRCKO

Ako srečate starejšega čebelarja, ki se ukvarja s čebelami že več kakor pol stoletja in se zapletete z njim v pogovor, vam bo prav gotovo povedal, kakšne dobre letine in paše so bile včasih. Od pomladi pa do pozne jeseni so čebele imele kaj nabirati. Ko je prenehala spomladanska paša, so zamedili gozdovi, da je bilo vse mastno po tleh. Na jesen pa je bila bogata bera na ajdi.

Marsikdo se bo še spominjal, da je pred drugo svetovno vojno in še po tisti vojni bilo dovolj ajdovega medu naprodaj, a čebele so bile kljub temu dobro založene za zimo z njim. Seveda pa takrat kmetje niso uporabljali toliko umetnega gnojila, ko so sejali ajdo.

Tudi po tej vojni je nekaj let ajda dobro medila, kajti njive so bile spočite. Ker so Nemci naše ljudi izgnali, jih pač ni nihče obdeloval, a ko so se ti vrnili iz pregnanstva, ni bilo umetnega gnojila, s katerim bi jih gnojili. Da dokažem razliko o uporabi umetnih gnojil, naj navedem samo en primer: v nekem okraju smo porabili pred drugo svetovno vojno en vagon umetnih gnojil, v zadnjih letih, ko je bil regres, pa 40 vagonov.

Zaradi napredka podiramo ravnotežje, ki vlada v naravi. Ko izločimo en sam faktor iz skladnega mozaika, ali ko dodamo novega, dosežemo sicer povečanje proizvodnje, toda ogorčena narava se maščuje po drugi strani. Seveda mi tega ne vemo, ali pa nočemo vedeti. Tragika je prav v tem, da človek ne spozna nevarnosti, ki mu preti. Človeški genij se ukvarja z zvezdami, se igra z atomskimi bombami in skuša zavojevati vsemirje, pri tem pa ne opazi, da se mu suši veja, na kateri sedi.

Zakaj imamo že vsa leta toliko vremenskih sprememb in zakaj odpovedujejo čebelje paše kar po vrsti. To so prav gotovo posledice brezglavega uničevanja rastlinske odeje na zemlji. V prvi vrsti so to posledice sekanja in sploh uničevanja gozdov, drevja, grmovja in travnate ruše. Vsako drevo, ki pade pod zamahi sekire, je udarec po naravi, saj pade stražar, ki zvesto varuje našo rodovitno zemljo, izboljšuje podnebje in ga uravnoveša. Tedaj se posuši milijon listov, ki so blažili udarce dežja in odbijali pekoče sončne žarke. Debela plast črne zemlje pod drevjem je globoko skladišče vlage, ki vsrkava moč, kadar je dežja preveč, in jo počasi oddaja, kadar žge sonce.

Kakor po vsej Evropi, tako smo tudi pri nas nekaj časa brutalno sekali gozdove zaradi gospodarske stiske in visoke konjunktуре pri izvozu lesa. Še danes posekamo za industrijo ogromne količine lesa, ravno tako tudi po ostali Evropi. Nedvomno se je v zadnjih 50 letih stanje gozdov močno poslabšalo ne samo pri nas, ampak splošno v vseh državah na jugu in severu. Ukrajinski gozdovi so padli v znamenju industrije in sedaj je k nam odprta pot suhim vetrovom, ki prinašajo strah in grozo s širnih puščav srednje Azije; suhoveji jim pravijo Ukrajinci, ker v kratkem času vse požgo. Gozdnati grebeni in pobočja Alp so preredčeni, zato pošiljajo vso vodo kar najhitreje po hudo-urnikih v doline. Ko pa pritisne sonce, ni nikjer nobene zaloge vode, ki bi blažila sončno pripeko in odvrčala sušo.

Če želimo lepšo prihodnost, varujmo našo zemljo in naše gozdove, ki so naravna zaloga vlage. Varujmo naše rastje, naše trate in plasti črne prsti, da nas ne bodo preklinjali naši potomci.

SODOBNO IN ZAOSTALO

ERNEST ADAMIC

Že precej dolgo je tega, ko sem se moral odpovedati svojim osmim žnideršičem, ki sem jih lastnoročno izdelal in so zaradi tega imeli to prijetno lastnost, da je moral biti vsak okvirček oštevilčen, ker sem ga mogel postaviti samo na eno in isto, natančno določeno mesto v panju; drugam nikakor ni maral ne zgrda ne zlepa. Kljub tem in še nekaterim posebnim lastnostim, ki jih zdajle ne bi našteval, sem s temi panji in družinicami v njih pri čebelnjaku, prav tako lastnem izumu,

Hiša na Velikem Boču s panji pod napuščem

doživel v tistih letih velike dneve čistega veselja in intimnega stika z lepotami narave v vseh letnih časih. Ljubezen do »muh« je ostala in ni popustila vse do danes: koder namreč hodim in grem, kamor me zanese moj poklic filmskega človeka, povsod skušam poiskati tudi čebele, se pogovoriti s čebelarji in, če imam s seboj fotokamero (to pa skoro vedno), pa tudi napravim kak posnetek.

Letos me je zanesla pot tja gori do Sv. Duha na Ostrem vrhu (907 m). Po Kozjanskem samevajo vrh slemen in po temenih kop samotne avtarkične kmetije. Ker voznihi poti ni, morajo ljudje v dolino po strmih »grabah«, bodisi po Šturmovi ali pa po grapi Bistrice. Za prvo je potrebno uro hitre, samo planinskim ljudem vajene hoje,

po Bistriški pa dve in pol. Nazaj v breg pa ravno toliko, kar je skoraj nerazumljivo. Kontrolirati tega nisem mogel, toda preveč ljudi mi je zatrdilo, da hodijo na vsako stran enako dolgo. Videl pa sem nekatere, kako hodijo. Res gredo brez oddiha tudi navkreber, kot da zanje ni strmin. To velja seveda le za mlade ljudi. Starim gre bolj počasi. No, sicer sem pa nekako zašel, čeprav navidezno: taka in taka pot me je pripeljala tudi do prve čebelarske postojanke, k čebelnjaku, če mu smem vzeti to ime, zgovorne, bistre in pametne kmetice Sršenove na Velikem Boču št. 1. Stoji tik ob poti obenem s hišo, v katero je

Sršenova mati pred svojim čebelnjakom

vklučen med obe okni kamre in »hiše« pod sam napušč, kot kaže posnetek. V dveh doma izdelanih žnideršičih je tačas živela ena sama čebelja družina. V drugem, domače iznajdbe, in v tretjem, malem dunajčanu, je pozimi kosila bridka smrt z lakoto in mrazom, kar pa ni čudno, saj so stali tam goli in brez skrbne roke, to se pravi taki, kakršne sem našel letos julija.

Sršenka res tu pa tam pobrklja med čebelami, iztoči, če je najti kakšno kapljo medu, o čebelarjenju pa ničesar drugega ne ve kot to, kdaj so roji in kako je treba z njimi ravnati, ter nekaj malega o pitanju. Gre le za to, da je pri hiši med za lipov čaj, če je kdo bolan.

Okrog in okrog se širijo gozdovi debelih smrek, jelk in listavcev. Gozd in travnik nudita precej paše vsak letni čas. Tudi resa se ponuja

in nektar sadnega drevja. Iz razgovora posnemam, da so ljudje opazili medenje iglavcev, da je pogosto precej brenčanja v drevju, toda interesa za čebele ni. Tod je gozdarjenje glavni vir dohodkov; z njiv pridelajo le nekaj krušnega žita in krompirja, travniki pa dajejo še kar precej krme. V gozdovih je mnogo borovnic, v gobovem letu pa je z gobami velik zaslužek. Čebele niso važne, zanje ni časa in razumevanja. Pa bi še nekam šlo, če bi imeli čebelnjake spodaj v grapah, pravijo. Tako pa je ravno vse naopak: s kmetije leti čebela prazna in lahka dol v grapo, nazaj pa težka z medom v želodčku. Utrudi se

Žavcarjev čebelnjak na Vurmatu

in muhe pomro zaradi onemoglosti prej kot drugod. Če bi imeli čebelnjake v dolini, bi čebele odfrčale lahke navzgor in se težke spuščale navzdol. Toda o tej izmeni ni govora, kajti kmetije morejo uspevati samo na pobočjih tega gorskega sveta. Tam okrog imajo njivice, tam je sonce, tam ne zamete sneg, spodaj pa ostanejo grape neprehodne do pozne pomladi in nalivi odnašajo zemljo s hudourniško besnostjo. Zato so čebele obsojene tod na životarjenje.

Na zahodni strani Sv. Duha na Ostrem (uradno Djakovićevo po Djuru Djakoviću, komunistu, ki so ga v bližini ustrelili orožniki) nekje okrog kote 797 metrov ima čebelnjak mladi gospodar Žavcar. Ta ima še kar spodoben čebelnjak in nekaj več panjev kot Sršenka. Toda tudi tu so čebele samo zaradi tradicije. Neki prednik, menda

Žavcarjev stric, je imel mnogo čebel in je bil izredno navdušen čebelar. V bližini svoje domačije in po gozdnih parobkih je nasejal medovite rastline, vmes pa zasadil grmiče, ki sem jih sprva imel za brnistro. Grmič je visok skoro nad pas. Iz njega štrlijo tanki in prožni poganjki, na katerih se razvije rumeno cvetje, katerega semenski stročki so podobni akacijevim ali pa stročkom drugih metuljnic. Čudil sem se, da bi našel na teh višinah občutljivo brnistro ali, kakor ji pravijo Črnogorci, žuko (žuta). V pogovoru s profesorjem Petkov-

Tip čebelnjaka na šestih nogah

škom sem zvedel, da utegne biti pri nas ne preveč pogostna rastlina *Sarotamnus scoparius*. Poznamo le nekatera redka njena najdišča.

Ko sem lani hodil po idiličnih dolinicah med radgonskimi vinskim goricami, sem obstal pred čudnim čebelnjakom, ki sem ga posnel v razmeroma neugodni razsvetljavi, ker je metalo sonce skozi krošnje dreves nemirno senco in svetle lise. Upam pa, da je vseeno mogoče spoznati, da stoji na šestih nogah, ki držijo podstavek s čebeljimi panji domačega izdelka, kombiniranega z nekaterimi elementi žnideršičevega panja.

V moji fotokameri je še nekaj prostora za posnetke, ki se mi, tako upam, ponujajo na mojih nadaljnjih potih. Ko bodo varno spravljene v črni škatlici, se bom pa spet oglasil.

STARI ČEBELARSKI PISCI O ČEBELAH IN ČEBELARJENJU

Iz grščine prevedel J. Fašalek

Kot sem že omenil, čebele ne prenesejo slabih vonjev in prav tako močnih dišav ne, zaradi tega tudi pikajo ljudi, ki kaj takega uporabljajo.

Razen zaradi drugih nezgod propadejo čebele tudi, če je v panju preveč matic (kraljev) in če hoče vsaka odtrgati del družine. Zre jih še krastača. Usede se namreč pred žrelo ter piha vanj; nato ostane na preži in požira izletavajoče čebele. Pred njo se ne morejo braniti, pač pa jih pobijajo čuvarji panjev.

Glede na čebeljo vrsto, o kateri smo že rekli, da je slaba in da gradi neenakomerno satje, trde mnogi čebelarji, da delajo to le mlade čebele, ker se na zidanje ne razumejo. Mladice imenujemo le naraščaj istega leta. Take čebele ne pikajo toliko kot starejše. Zato je mogoče prevažati tudi roje, v katerih so same mlade čebele.

Ko zmanjka medu, izganjajo čebele trote iz panjev, družinam pa dajejo čebelarji fige in druge sladke sadeže. Starejše čebele delajo v panju; ker ostajajo v njih, imajo gosto dlako. Mladice pa prinašajo hrano od drugod ter so bolj gladke. Trote pobijejo tudi, če nimajo več prostora za gradnjo satja. Troti tiče v kotu panja.

Če je bila kdaj katera družina bolna, se je že pripetilo, da so odletele posamezne čebele k tuji družini in odnašale med, ko so zmagale v boju. Če začne čebelar tuje čebele pobijati, pridejo ven iz panja tudi čebele ter se branijo, ne da bi moža opikale. Bolezni napadejo zlasti dobre družine, med drugim tako imenovana kleros. To so majhni črvički, ki se razvijejo na panjskem dnu. Ko dorastejo, jih je kmalu poln ves panj kot bi bil prepreden s pajčevino, tako da se satje pokvari. Druga bolezen se kaže v nekaki lenobi čebel in panji dobe neprijeten vonj.

Dobra paša za čebele je na materini dušici, in sicer je bela boljša kot rdeča. Panji morajo stati poleti v hladu, pozimi pa na toplem. Čebele najprej zbole, če nabirajo med na cvetlicah, ki jih je napadla plesen. Ob hudem vetru nosijo s seboj kamenje kot obtežilo proti njemu. Če je blizu panja reka, pijejo vodo le iz nje, potem ko so odložile svoje breme. Če je ni, pijejo vodo tudi drugod, vendar izbruhajo prej med ter nato takoj znova odlete na delo.

Za nabiranje medu je najugodnejši čas spomladi in jeseni. Spomladanski med je slajši, svetlejši in sploh boljši kot jesenski. Najboljši med pripravi mlada družina v novem satju. Rumeni med dobi slabo barvo od satja, kjer se pokvari kot vino v sodu. Zato ga je treba pustiti, da se zgosti. Ko cvete materina dušica in se satje napolni z njenim medom, se ta ne strdi. Najboljši je zlatorumeni med; svetlega ne nabirajo čebele na pravi materini dušici, je pa dobro zdravilo za očesne bolezni in tvore. Nekoristne primesi medu plavajo vedno na površju in jih je treba pobrati, ker je čisti med spodaj. Kakor hitro zacveto cvetlice, začno čebele zidati satje. Zato je treba vosek iz panjev izrezati, nakar začno zopet z zidanjem. Nabirajo na tehle cvetlicah: atrakilis (carthamus lanatus), melilotonu (neke vrste

detelja), asphodelonu (roža, podobna liliji), phleosu (neka močvirska rastlina), agnosu ter spartonu. Ko nabirajo na materini dušici, primešajo medu vodo, preden pokrijejo celice.

Kot sem že omenil, odmetavajo čebele blato samo med izletavanjem ali pa ga odlagajo v en sam sat. Povedal sem tudi, da so majhne čebele bolj pridne kot velike. Imajo obrabljena krila, so temne barve, kot če bi bile mokre, medtem ko so zadnje lepe in se svetijo kot žene brez dela. Verjetno je, da prija čebelam ropot, zato jih je mogoče spraviti v panj, če udarjamo s črepinjo ob dno sklede. Vendar ni dognano, če sploh slišijo ali če store to zaradi tega, ker jim ugaja ropot, ali iz strahu.

Tavlantijci pijejo medico

Kot že omenjeno, je delo natančno porazdeljeno. Ene delajo vosek, druge prinašajo med, tretje zopet obnožino. Nekaj jih oblikuje satje, medtem ko prinašajo nekatere vodo v celice in jo mešajo z medom, druge pa odletavajo znova na delo. Zjutraj so tako dolgo mirne, dokler jih katera ne zbudi, ko dva- ali trikrat zabrenči. Takoj nato lete trumoma na delo. Ko se vrnejo, so še nekaj časa nemirne, vendar se kmalu umirijo; dokler ne leti ena izmed njih brenče naokrog, kot če bi hotela dati znamenje za spanje. Nato takoj utihnejo. Po živahnem brenčanju in hitrem izletavanju spoznaš, da je družina močna.

Največja lakota jih napade, ko se zbude iz zimskega spanja. Pri delu so počasnejše, če jim pustiš pri spodrezovanju preveč medu. V panju je treba pustiti toliko satja z medom, kot je za družino primerno. Če jim pustiš premalo, zgube voljo do dela. Polenijo se še, če je panj prevelik; v tem primeru nimajo dovolj poguma za delo. Ob spodrezovanju da družina tri do pet litrov, posebno dobra sedem do osem litrov, deset litrov medu pa najdeš le v redkih panjih.

Čebele napadejo napudranega Atenca

Čebelji sovražniki so razne ose, kot sem že povedal. Čebelarji jih love tako, da jim nastavijo posodo z mesom. Ko se nabere v njej precejšnje število os, posodo pokrijejo ter jo postavijo na ogenj. Če ima družina malo troto, ji je to le v korist; troti namreč vplivajo, da so čebele bolj delavne.

Nevihto in dež čutijo čebele že naprej, kar spoznamo iz tega, ker ne izletavajo, temveč se tišče v panjih celo ob lepem vremenu. Tako zvedo čebelarji, kdaj je pričakovati slabo vreme. Ko se čebele nakopičijo v panj, je to znamenje, da hoče družina rojiti. Kakor hitro čebelarji kaj takega opazijo, jo poškrope s sladkim vinom. Okrog panjev priporočajo sajenje

hrušk, fižola, graha, medijske in sirijske lucerne, mirte, maka, lovorja in mandeljev.

Mnogi čebelarji zaznamujejo svoje čebele na paši tako, da jih potresejo z moko. V pozni pomladi, v suši in, ko napade rastline plesen, imajo čebele le malo zalege.

IX. knjiga: O osah in čmrljih

Ose si ne pridobivajo hrane tako kot čebele, ki nabirajo med na cvetovih, temveč se povečini hranijo z mesom. Zaradi tega se naselijo pri gnojiščih. Tod love velike muhe, jim odgriznejo glavo, ko jih zalote, ter odneso telo. Načno tudi sladke sadeže. Toliko o njih hrani. Imajo matice kot čebele in male ose (Sphekes), vendar so mnogo večje kot čebelje in matice (Sphekes) malih os. Svoja gnezda si zgrade Anthrene pod zemljo, zemljo pa znosijo na površje kot mravlje. Rojev kot pri čebelah te živali kot tudi male ose (Sphekes) nimajo. Mladice, ki so se pravkar izlegle, ostanejo v gnezdu ter ga povečajo tako, da odnašajo zemljo. Družine so prav močne; izredno močnim so pobrali že do trideset litrov satja vsebine. Hrane si ne shranjujejo kot čebele, temveč zimo prespe. Večina pa jih pogine. Doslej še ni ugotovljeno, če poginejo vse. Matic, ki pri čebelah povzročajo cepitev družine, ni več kot ena. Če se je nekaj os Anthren porazgubilo od družine, se zbero na kaki rastlini ter začno graditi satje, ki ga je lahko pogosto videti. V njem vzgoje matico. Ko se izvali in je postala družina močna, jo odpelje in se naseli v gnezdu. Nihče še ni natančno dognal, kako se Anthrene plode, in ne vemo, od kod izvira zalega. Kot je znano, pri čebelah matice in troti nimajo žela, pa tudi nekatere ose ga nimajo, kar sem že povedal. Anthrene pa imajo vse žela. Natančno bi bilo potrebno ugotoviti, če ima želo tudi matica ali ne. Čmrlji gnezdiijo pod kako skalo prav na zemlji v dveh ali le nekaj več celicah. V njih lahko najdeš neke vrste slab med. Tentredon je podoben anthreni osi, vendar je lisast ter je po velikosti skoraj enak čebeli. Je zelo požrešen ter obletava hrano v kuhinjah, kot na primer ribe in podobno. Gnezdi v zemlji kot osa in je zelo rodovit. Gnezdo ima mnogo večje in daljše kot osa.

O nekaterih znamenitostih

Mnogi trde, da ima cvetlični med z otokov Mela in Knida prijeten vonj, vendar se ne drži dolgo. V tem medu nastaja tudi snov eritake. V Kapadociji pripravljajo čebele baje na več krajih med brez voska; je pa gost kot olje. V Trapezuntu ob Pontu se dobi med, o katerem trde, da ponore zaradi njega zdravi ljudje, norci pa ozdrave. Baje nabere čebele tudi v Lidiji veliko medu na drevesih; prebivalci delajo iz njega pogače brez primesi voska; pred uporabo jih porežejo ter temeljito zgnetejo. Dobiš še gost in zrnat med, čeprav ni tako trd kot v Traciji. Baje obdrži vsak med po strditvi enako prostornino in ni take razlike kot pri vodi in drugih tekočinah. Za večji donos medu je zelo koristna halkidska trava (lucerna) in mandljeva drevesa. Iz teh rastlin je namreč največ zalege. Čebele je treba omamiti z močno dišečimi snovmi, ker ne prenesejo njih vonja. Mnogi trde, da pikajo predvsem ljudi, ki so se namazili.

Baje pripravljajo v Iliriji Tavlantiji, kot imenujejo te ljudi, iz medu vino. Ko sprešajo satje, polijejo po medu vodo ter to kuhajo v kotlu tako dolgo, da je na pol kuhano. Nato nalijejo tekočino v lončene posode in jih postavijo na police. Pijača baje dolgo vre ter postane podobna vinu in je zelo sladka in močna. Posrečilo se jo je že pripraviti tudi v Grčiji tako, da se ni prav nič razlikovala od starega vina. Vendar niso uspeli, če so hoteli kdaj pozneje tako mešanico znova narediti. Zdi se, da naznanja čebela z načinom svojega dela spremembo vremena, kar služi čebelarjem za vremensko napoved. Ob spremembi vremena so namreč čebele mirne.

O RAZNIH NAČINIH PITANJA NA ZALEGO

EDI SENEGACNIK

Sladkorno testo se je pri pitanju na zalego prav dobro obneslo. Napravimo ga tako, da damo na 1 kg sladkorja v prahu približno četrt kilograma medu. Tega raztopimo v mlačni vodi, potem pa ga zamesimo na podoben način, kot delajo ženske testo za kruh. Določeno količino sladkorne moke stresemo na mizo, vlivamo vanjo raztopino in dobro mesimo, dokler testo ni dovolj trdo. Čez nekaj dni postane testo spet mehko, zato mu dodajmo sladkorne moke, ki jo v ta namen pustimo nekaj za rezervo. Najbolje je, da napravimo testo nekaj dni prej, tako da imamo ob krmljenju hrano že pripravljeno. Da bi preveč ne pacali in ne imeli nepotrebnega dela, lahko napravimo kar naenkrat vso količino testa; ne bo se nam pokvarilo, zlasti če je dobro premešano in trdo. Lahko ga hranimo na suhem in hladnem prostoru v pločevinastih posodah več mesecev. Pri vzreji matic mora biti testo za prašilnike čimbolj trdo, tu pa je lahko tudi mehkejše. Bolje pa je, da je tudi testo za pitanje na zalego bolj trdo. Takemu testu lahko dodajamo po želji tudi zdravila: nosemak, različne antibiotike ali nadomestke za obnožino, (mleko v prahu, kvas, sojevo moko itd.). Nemška čebelarska podjetja imajo različne vrste takega testa, ki ga prodajajo čebelarjem pod imenom »salizan, sojapol, nektapol« itd. Testo je zelo trdo, dodani pa so različni nadomestki za cvetni prah.

Ako je testo trdo, ga lahko dajemo čebelam tudi pod gnezdo v plitve pitalnike ali kar na podnico panja. Prav tako ga brez skrbi polagamo na sate ali kar na matično rešetko. Seveda moramo paziti, da testo ne bo premehko, ker se nam utegne razlesti. Za mehkejše testo moramo imeti pitalnike. Dobro se tudi tu obnesejo Vukeličevi pitalniki v okencu. Čebele imajo vir dobre hrane tako rekoč v gnezdu. To je važno zlasti spomladi, ko je še hladno in čebelam ni treba zapuščati gnezda, da bi prenašale dodano hrano.

Za vsako družino pripravimo spomladi vsaj 1 kg sladkorne moke in ustrežajočo količino medu. Čebele pospravijo vsak dan približno 1 cm sladkornega testa v pitalniku. Če torej pitalnike v okencu, visoke 8 cm, napolnimo s testom, bodo imele čebele dovolj »pašče« približno za osem dni.

Jemanje hrane je odvisno od vremena in izdatnosti paše. Ob dobri paši v naravi se bo pobiranje zakasnilo, ker se tedaj čebele sploh ne bodo zmenile za dodano hrano.

Sladkorno testo je zelo primerno tudi pri zasilnem pitanju, ko čebele druge hrane zaradi mraza ne bi mogle jemati. Takrat ga lahko damo kar v gnezdo. Ker ne povzroča ropanja in se ne kvari in ga dajemo čebelam lahko za več dni ali celo za več tednov naprej, je izmed vseh načinov krmljenja ta najbolj priporočljiv.

Sladkorne plošče. Namesto sladkornega testa dodajamo lahko tudi sladkorne ali medene plošče različnih velikosti. Čebelarji, ki so živeli med vojno v Ljubljani in okolici, se gotovo še spominjajo posebnih sladkornih plošč, ki so jih dajali Italijani. Sladkorne plošče so bile denaturirane s česnom. Takrat so jih uporabljali čebelarji za zimsko krmljenje in jih raztapljali v vodi. Primerne so tudi za pitanje na zalego. Take plošče uporabljajo danes v Švici, Nemčiji in drugod po svetu, pri nas pa hrvatski čebelarji. O njihovi koristi so mnogo pisali, zlasti znana čebelarja Loc in Riterman. Čebelar Riterman je napisal celo članek za »Schweizerische Bienenzeitung« in v njem opisal svoje izkušnje o krmljenju s suhim sladkorjem, sladkornimi in medenimi ploščami. Krmili so le slabe družine in srednje v prvih pomladnih dneh, ko je bila temperatura komaj 10–12° C, poleti pa v sušni in brezpašni dobi v juliju in avgustu. Spomladi so krmili s sladkornimi in medenimi ploščami, poleti pa s suhim sladkorjem v kristalu. Poglejmo, kaj piše Riterman o pripravljanju teh plošč: Kristalni sladkor kuhamo v vodi v razmerju 1 liter vode na 4–5 kg sladkorja. Sladkor usujemo v mrzlo vodo, ga kuhamo in stalno mešamo. Ko se prične kuhana zmes na žlici vleči kot nit in iz nje lahko napravimo majhno kroglico ali kepico, ki se ne vleče in ne lepi, odmaknemo posodo z ognja. Še pred tem pa pripravimo polo mastnega ali vlažnega papirja v velikosti 40 × 80 cm in ga položimo na ravno desko, če se le da, pa ne beton ali kamenit pod. Sladkorno zmes stresemo na papir in jo z leseno žlico ali kuhalnico zravnamo, pri tem pa neprestano mešamo, dokler ne dobi mlečne barve in ni 10–12 mm debela. Ako bi kuhane snovi ne mešali, bi bile plošče prozorne, bi pokale kot steklo in bi se tudi lepile. Bile bi neprimerne za pokladanje. Mlečnobeke plošče pa so neprozorne, se ne lepijo in imajo nad 15 % vode. Čebelam zelo ugajajo. Ko se taka zmes malo ohladi in strdi, jo lahko razrežemo v poljubno velike ploščice, kot n. pr. čokolado v ploščice, 15–20 cm dolge in 5–10 cm široke ali še večje. Ko jih tako narežemo, jih pustimo, da se popolnoma ohladi. Takrat jih vzamemo s papirja in damo čebelam. Tako kuhano snov lahko vlivamo tudi v različne posodice ali tvorila, v katera smo položili poprej moker papir.

Medene plošče pripravljamo na podoben način, razlika je le ta, da damo na 1 liter vode 4,20 kg kristalnega sladkorja in 0,80 kg medu. Med dodajamo zato, da ostanejo plošče dalj časa vlažne in jih čebele lažje jemljejo.

Kadar je slabo vreme in čebele težko pridejo do vode, ali kadar brije sever, ki hitro suši sladkor, moramo pomočiti te ploščice nekoliko v vodo in takoj dati družinam bodisi na rešetko, okvire ali v pitalnike. Pri namakanju moramo biti pazljivi, da se nam ne raztope. Medene plošče lahko dlje

namakamo kot sladkorne. Na dan lahko porabijo čebele 2 ploščici po 250 g. Družini je dovolj pol kilograma sladkorja na dan, ker ga več ne potrebuje. Kljub temu pa ga predelajo in prenesejo v celice. V osmih dneh se vse celice pobelijo s svežim medom kot ob dobri paši. Plošče pokladamo vsak dan ob istem času. Kakor sladkorno testo tudi te ne povzročajo ropanja. Primerne so zlasti za čebelarja, ki nima čebel doma in ne more hoditi k njim vsak dan. V tem primeru bo dodal večje plošče — vlil jih bo kar v prazne satnike, ki jih lahko prej zažiči, ali pa v stare, iz katerih je previdno izrezal satovje in pustil v njih žice, da je sladkorni sat potem v okviru trdnjši. Čebelar pa mora v tem primeru skrbeti za vodo in imeti pred čebelnjakom napajalnik.

Kakšni so uspehi takega krmljenja? Dobri. Čebelar Loc priporoča ta način krmljenja ne samo v dražilne namene, temveč tudi v sili. Že nekajkrat je rešil družine pogina. Tako je dobil pozno jeseni suhe čebele iz košev, ki jih je dal na prazne sate, v katere je nalil po 3 kg medene raztopine. Bilo je že hladno in krmiti ni več mogel. Družine, ki so bile močne, bi bile gotovo pomrle od lakote. V tej stiski je začel dodajati zvečer vsem 12 družinam po eno sladkorno ploščo na podnico pod gnezdo. Čebele so ponoči vso ploščo, težko 20—25 dkg, polizale. Le tisti del, ki je štrlel iz žrela in je bil zunaj na hladnem zraku, je ostal nedotaknjen. Drugi dan ga je porinil v notranjost panja, kjer so ga čebele takoj polizale.

Spomladi leta 1954 je imel isti čebelar čebele 80 km daleč od doma. Zaradi slabega vremena in neprestanega deževja v aprilu in maju ni mogel k njim, vendar ga je zla slutnja le gnala tja. Dve družini sta bili že padli, ostale so bile komaj še žive. V pol ure je dobil ves čebelnjak, in sicer 40 družin prvo pomoč: medene ploščice. Namočil jih je v vodo in dodajal družinam kar na podnice panjev. Vse družine so bile rešene in, ko je čez nekaj dni začela mediti akacija, je bogato nagradila čebelarja.

Čebelar bi moral imeti v rezervi nekaj takih plošč za vsak panj. Hranil bi jih lahko v zaprtih pločevinastih posodah za med ali v kakem suhem prostoru. Zelo prav bi prišle zlasti čebelarjem prevaževalcem, ki morajo dostikrat takoj po prevozu zapustiti čebele in oditi domov. Dobro je, da bi dali v takem primeru čebelam po eno ali dve večji ploščici. Ob dobri paši se čebele zanje ne bodo mnogo menile in jih bodo lizale dalj časa. Ob slabih pašah pa bodo imele rezervno hrano za kak teden in matica ne bo prenehala zalegati.

Lani sem opazil v Liki nekaj zelo zanimivega in poučnega. V največji suši je pripeljal neki dalmatinski čebelar svojo žival na pašo. Ni se mnogo menil za uničujočo sušo, ki ni obetala nič dobrega. Pokazal mi je velik zaboj, ki ga je imel s seboj. V njem so bile večje medene plošče, skrbno zavite v celofanski papir. Vsaki družini je dal po eno, težko približno 1 kg, potem pa odšel, rekoč: »Zdaj so družine vsaj za teden dni preskrbljene!« Zares pameten in previden mož! Tako bi morali delati vsi naši čebelarji — prevaževalci in tudi tisti, ki imajo čebele le doma. Vprašanje pa je, kako bi prišli do takih plošč. V tovarni bonbonov sem že govoril z ljudmi, ki se na take stvari razumejo. Prav radi bi nam jih izdelali, le da jim damo navodila. Mislim, da bi bila to zelo hvaležna in koristna novost; Medeks bi take plošče

prav gotovo takoj naročil in jih potem z uspehom prodajal ne samo nam, ampak tudi v druge republike. Kdo izmed nas ne bi rad odrinil za tako blago tudi malo več, če bi bilo zares dobro in bi imelo v sebi celo nadomestke za cvetni prah ali zdravila?

Pitanje s suhim kristalnim sladkorjem je verjetno za naše čebelarje nekaj novega, čeprav ga naša starejša čebelarska literatura omenja. Tako pravi že Jugova knjiga na nekem mestu, da lahko polagamo čebelam v skrajni sili, ko bi tekoče hrane zaradi mraza več ne jemale, sladkorne kocke, in sicer kar v gnezdo. Iz starejših zapiskov tudi vemo, da so polagali naši čebelarski očanci v kranjiče kose sladkorja in s tem pogosto rešili čebelje družine. V novejšem času so popolnoma slučajno odkrili, da se morejo čebele hraniti tudi s suhim sladkorjem. Pri neki železniški nesreči v Franciji se je razbilo precej vagonov, natovorjenih s sladkorjem. To je privabilo čebele iz bližnjega večjega čebelnjaka. Čebelar se je čudil, od kod naenkrat tako dobra paša. Kmalu jo je našel. Zanimivo je, da so letele čebele najprej po vodo v bližnji potok in šele potem na sladkor. V nekaj dneh so pospravile vsega in napolnile panje. O takih primerih imamo poročila tudi od drugod.

Prve resnejše poizkuse krmljenja s suhim, neraztopljenim sladkorjem je napravil pred leti nemški čebelar Deihman. Sledili so mu še drugi čebelarji v Nemčiji in Avstriji. Uspeh je bil nepričakovano zadovoljiv. Leta 1954 je začel tako krmiti tudi znani koroški čebelar profesor Josef Arth in svoja zapažanja objavil v čebelarskih listih. Za hrvatske čebelarje pa je napisal poseben članek z naslovom »Suho krmljenje«.

Prvo leto je krmil na zalego samo v brezpašni dobi, da bi matica ne prenehala zalegati. Kristalni sladkor je dajal v plitve posode pod gnezdo in nad njega. Čeprav so bili rezultati zelo dobri, so se pri tem pojavile napake. Zato je tretje leto začel dajati hrano od zadaj. Istočasno, ko je dal v gradilni satnik, ki je bil preurejen v pitalnik, kristalni sladkor, je dal v gornji del tega pitalnika tudi testo z nadomestkom cvetnega prahu. Ta način ga je neverjetno zadovoljil.

Za pitalnik je uporabil kar gradilni satnik, ki ga je na eni strani zaprl z lesenitno ploščo, na drugi pa s stekleno. V prostor, ki je tako nastal, je dal lahko 2 kg kristalnega sladkorja. Pitalnik je bil tako prirejen, da je v zgornji del lahko vstavil po širini 2 cm od vrha še stekleni trak, na katerega je položil sladkorno testo z nadomestki za obnožino. V naših AŽ-panjih lahko uporabljamo za to Vukeličeve pitalnike ali pa podobne pitalnike iz lesonita. Dobra so tudi lesena ali pločevinasta koritca, ki jih namestimo zadaj za sati, ko odstranimo okence. Za svoje poizkuse je izbral prof. Arth devet družin, ki so bile enako močne, imele enoletne matice in bile na isti paši.

Tri družine je krmil s kristalnim sladkorjem, druge tri s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1, zadnjih treh pa sploh ni krmil. Prve tri družine so dobile po 2 kg kristalnega sladkorja 14. VII., 30. VII., 13. VIII. in 25. VIII.; 14. VII. in 30. VII. so dobile še sladkorno testo z nadomestki za obnožino. Dne 12. IX. so dobile kot zaključni obrok 2 litra sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1.

Druge tri družine so dobile 18 litrov sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1 v obrokih po pol kilograma in ob istih dneh kot prej navedene družine še sladkorno testo z nadomestki cvetnega prahu.

Tretje skupine sploh ni hranil in se je morala sama vzdrževati. Te družine so dobile šele pozneje 18 litrov sladkorne raztopine.

V vsem tem času so čebele živahno izletavale ter nosile cvetni prah in nektar. Obiskovale so medeče rastline in mešale predelani sladkor z nektarjem. Dodanega sladkorja profesor sploh ni ovlažil niti prepočil z medom ali kako dišavo. Takoj po dodajanju hrane so se zbrale čebele na površini kristalnega sladkorja. Bilo jih je za kak centimeter ali dva globoko. V kratkem času je lahko opazil, da je bila gornja plast sladkorja vlažna do globine 1,5 cm. Najprej so jemale čebele sladkor bolj počasi, potem pa vse hitreje. Zanimivo je, kako dolgo so jemale dodane obroke po 2 kg: 1. obrok 16 dni, 2. obrok 11 dni, 3. obrok 13 dni in 4. obrok 15 dni.

Jemanje je bilo odvisno od različne zunanje temperature in od količine nektarja v naravi. Ob dobri paši se čebele sploh niso zmenile zanj.

Pitanje za zalego s kristalnim sladkorjem pa je vplivalo tudi na bero obnožine. Arth je ugotovil, da so družine, ki jih je krmil s sladkorno raztopino, v razvoju zaostale za 13 %, nekrmljene pa kar za 39 %. Zalege je bilo mnogo več v družinah, krmljenih s kristalnim sladkorjem. Družine, ki jih je hranil s kristalnim sladkorjem, so tehtale jeseni 15,8 kg, one s tekočino pa samo 11,5 kg. Pri tem se je pokazala razlika 4,3 kg. Družine so pri sladkorni raztopini porabile kar 4,3 kg več za invertiranje kot pa družine, krmljene s kristalnim sladkorjem.

Pri tem načinu krmljenja ni niti najmanjše nevarnosti ropanja. S sladkorjem samim nimamo nobenega dela, ker ga zgolj vsujemo v pitalnike. Dajemo ga lahko večje količine in se nam ni treba bati, da bi v brezpašni dobi družine padle ali da bi matica nehala zalegati.

V zadnjih dveh letih smo tudi Slovenci tako krmili in dosegli lepe uspehe. Mogoče je bil največji uspeh prav v tem, da so imele čebele stalno trajajočo pašo in da se nismo bali zanje v brezpašni dobi. Matice so nam lepo zalegale in družine so bile jeseni lepe. Zasedale so kar vse ulice in neverjetno so prekosile po svoji moči družine, ki jih nismo krmili. Nekateri čebelarji pa so tožili, da jim čebele sladkorja niso prijele. Kristaliziranega sladkorja ne smemo pokladati v plitve posode pod ali nad gnezdo. Čebele ga imajo za drobir ali smeti in ga znosijo iz panja. Če že pokladamo v takih posodah, moramo sladkor na površini ovlažiti z vodo ali medeno raztopino. Potem ga prav gotovo ne bodo nosile iz panja. Najprimernejši so globoki pitalniki, v katere ga lahko damo 1–2 kg. Tudi tu je priporočljivo, da ga na površini zmočimo z vodo ali medeno raztopino. Ne smemo pa ga zmočiti preveč, sicer bi se nam strdil. Pitalnike postavimo zadaj za sate potem, ko odstranimo okence, lahko pa jih samo pritrdimo nanje, ako so okenca tako urejena. Tudi Vukeličevi pitalniki so dobri, čeprav so nekoliko premajhni, kajti vanje damo lahko le 25–30 dkg sladkorja. S kristaliziranim sladkorjem krmimo le poleti v brezpašni dobi, lahko pa tudi na jesen. Pogoji za uspeh pa je, da imajo čebele blizu čebelnjaka dovolj vode. Zgodaj spomladi krmljenje z njim prav zato ni priporočljivo, ker čebele zaradi slabega vremena ne morejo izletavati po vodo.

Kristalni sladkor jemljejo čebele še bolj počasi kot sladkorno testo ali medene plošče. Ako ga pokladamo v globokih in ozkih pitalnikih, ga bodo imele dovolj za dalj časa. V širokih pitalnikih ima pristop več čebel, zato »paša«
prej pojenja. Hrano čebele prej poberejo, če je bliže gnezda, in pozneje, če je ob strani. V daljši brezpašni dobi ga porabijo tudi do pol kilograma na dan, navadno pa zadostuje en kilogram za kakih osem dni. Seveda je vse odvisno od moči družine, vremena in paše v naravi.

Suhemu sladkorju lahko dodajamo tudi razne nadomestke za obnožino (n. pr. mleko v prahu) in celo sulfatiazol, antibiotike ali vitamine.

Ob zaključku preglejmo še enkrat na kratko vse različne vrste pitanja na zalego in njih učinek.

1. Naravni med v satovju je še vedno najboljša hrana za čebele. Učinek pitanja zvišamo, če posnamemo na medenih satih pokrovec.

2. Kristaliziran med te ali one vrste je prav tako dober; najboljši je kostonjev med.

3. Sladkorno testo prav dobro učinkuje na zaleganje.

4. Isto lahko rečemo o sladkornih in medenih ploščah.

5. Tudi suh kristalni sladkor je primeren za pitanje na zalego.

6. Na zadnjem mestu je po učinku krmljenje s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1.

S ČEBELAMI PO LIKI, DALMACIJI HERCEGOVINI IN BOSNI

FRANC KASTELIC

S kakšnimi neprilikami se mora včasih boriti prevaževalec, kaže tudi tale dogodek.

Leta 1956 sem bil s čebelami na zgodnji žepkovi paši v bližini vasi Ravne severozahodno od Duvna. Uspeh je bil srednji. Od tam sem 21. IX. prepeljal čebele v Imotsko Poljico v Hercegovini, kjer je zelo veliko belega žepka, a tisto leto sploh ni medil. Z mano je bil še neki čebelar iz Nove Gradiške (Hrvatska). Ko sva zgodaj zjutraj prispela v navedeno vas, se je takoj zbralo okoli najinih kamionov ne vem koliko kmetov, ki so kričali, da ne dajo tu mesta čebelam, češ da jim bodo uničile grozdje. Naposled je nama le uspelo pridobiti dva kmeta in potrebne delavce, da sva čebele lahko razložila in odprla. Ko je bilo to delo opravljeno, sva odšla z že napisanima prošnjama na občino Imotski. Zglasila sva se pri referentu za kmetijstvo in pri njem našla deputacijo vaščanov iz Imotske Poljice, ki so zahtevali, da morava čebele takoj odpeljati, ker bi sicer nastala škoda na grozdju. Referent prvotno sploh ni hotel sprejeti najinih prošenj, a ko sem mu dopovedal, da ju mora sprejeti, ker sta pravilno kolkovani, pa naj ju reši že tako ali tako, se je vendarle udal. Rešitev prošenj je nama prinesel uslužbenec občine z motorjem že naslednji dan v dopoldanskih urah. Rešitev se glasi:

Oddelek za kmetijstvo Narodnega odbora občine Imotski kot pristojni organ za kmetijske posle izdaja na podlagi člena 12 Zakona o narodnih odborih občine in glede na dobljene podatke naslednjo

REŠITEV

Franju Kastelicu iz Ljubljane

prepovedujemo, da ima na področju vasi Poljica kakor tudi na področju občine Imotski čebele.

Imenovani je dolžan, da takoj odstrani panje, ki jih je pripeljal in postavil v vasi Poljica. Če tega ne bo napravil v 24 urah, jih bomo odstranili na njegove stroške.

Proti tej rešitvi bi bila možna pritožba v roku 15 dni na kmetijski oddelek okraja Makarska, ker pa grozi nevarnost škode, je nalog neodločljiv.

Razlogi

Imenovani je oddelku za kmetijstvo tukajšnjega NO izročil prošnjo, s katero je zaprosil za dovoljenje, da sme pripeljati svoje čebele na področje tega NO, in sicer v vas Poljica.

Še preden je bila prošnja rešena, se je imenovani preselil s svojim čebelnjakom in postavil čebele v vasi Poljica brez dovoljenja.

Pri tem so čebele v velikem številu navalile na grozdje, ki je v zadnjem stadiju dozorevanja, tako da delajo precejšnjo škodo. Kmetje vasi Poljica so se proti temu uprli in pritožili, kar je razumljivo, ker je letošnja trgateg dokaj nezanesljiva.

Da ne bi nastala še večja škoda, izdajamo v interesu vasi Poljica to rešitev.

S. F. — S. N.

Načelnik:

Podpis nečitljiv.

Še istega dne sva se pritožila na okraj Makarska, kopijo pa poslala na občino Imotski, a od nikoder ni bilo nobenega odgovora. Naslednjega dne so naju še hodili nadlegovat z občine, da naj odpeljeva čebele, midva pa sva jih kar tam pustila in za nekaj časa odšla vsak na svoj dom. Medtem so naju še iskali in skušali doseči, da bi odpeljala čebele, a ko sva se vrnila, je bilo vse pomirjeno. S kmeti sva se nazadnje kar dobro razumela in nisva imela z njimi nikakih sitnosti več.

Tam sva ostala do konca cvetenja žepka, toda donos ni bil kaj prida. Tehnica je pokazala vsega skupaj le 2 kg. Iz Poljice sva odšla na zapoznili žepki v Makarsko ob morju, iz Makarske pa na otok Šćedro, vendar nisva dosegla tisto leto ne tu ne tam takega posebnega uspeha.

Tudi letos žepek ni medil niti v Dalmaciji niti v Liki. Jaz sem imel čebele v Strmici nad Kninom. Tehnica je spočetka padala in pokazala primanjkljaj 2 kg, kasneje pa se je dvignila za 5 kg. Ta donos je dala vrbova mana. Ko je vrba prenehala mediti, je tehnica spet začela padati. Primanjkljaja je bilo 4 kg, tako da je bila celokupna izguba 1 kg. Ostala pa je vendarle pičla zimska zaloga.

Naj bo dovolj zgodb in popisovanja moje križeve poti, ki sem jo napravil s čebelami v zadnjih letih. Ob koncu le še nekaj nasvetov mlajšim čebelarjem, ki bi se odločili za taka dolga potovanja.

Kakor že rečeno, se je treba z otokov premakniti najprej na žajbljevo pašo v Dalmacijo, nato pa na isto, a kasnejšo pašo v Hercegovino. Čim više leže pasišča, tem kasneje cvete žajbelj, tako da je mogoče ujeti na njem še tretjo pašo. Po žajbljevi paši pride na vrsto travniška paša v Bosni in naposled žepkova v Liki. Na jesen se je treba polagoma premikati proti morju, dokler ne dosežemo otokov, kjer je zadnja paša na rožmarinu. Tu čebele navadno prezimimo. Tudi žepkovo pašo je mogoče izkoristiti dvakrat ali celo trikrat. Ko namreč žepek v najvišjih legah odcvete, je treba čebele prestaviti nekoliko niže in nazadnje k morju, kjer cvete ta rastlina tja do konca oktobra. Tako sem v zadnjih letih prevažal svoje čebele, vendar zaradi slabih letin nisem imel posebnih uspehov. Vsa ta leta razen leta 1951 v Liki in leta 1953 v Bosni so bila zaradi deževja, vetrov ali suše zelo slaba za čebele.

Glede prevažanja pa tole:

1. Po zamisli čebelarja Gradišarja iz Ribnice na Dolenjskem se zelo dobro obnese, da en dan dva pred prevozom preneseš vse panje 10–20 m od njihovega stojišča, na to stojišče pa postaviš primerno število praznih panjev (če le mogoče z oprášenimi maticami, n. pr. iz prašilčkov) ali vsaj sat z zalego in matičnikom. Najnevarnejša žival, ki bi lahko povzročila zadušitev, se potem preseli v prazne panje in tako so glavne družine pripravljene za vsak prevoz. Ko pa prideš na novo pasišče, lahko družine zopet združiš.

Glavne družine imajo lahko sprašene ali nesprašene matice. Pri kasnejši združitvi nimamo zaradi tega nikakih težav, ker se čutijo vse družine osamljene.

2. Pri daljših prevozih naj bosta vedno dva čebelarja, lahko tudi z dvema vagonoma. Na postajah je treba večkrat skočiti po vodo ali do prometnika oziroma vlakovodje zaradi morebitnega razkladanja, toda ko se en čebelar odstrani, ostane drugi le še pri čebelah. Tudi med premikanjem mora biti eden vedno pri njih.

3. Z vlakom ne smemo prevažati podnevi v vročini. Najbolje je, če panje zjutraj razložimo in odpremo, zvečer pa nadaljujemo potovanje.

4. V južnih krajih je treba AŽ-panje vedno skladati samo v dve vrsti. Tam so silni vetrovi, ki so prevrnili celo posamič stoječe panje, če niso bili obloženi s kamenjem.

5. Na pot vzemi zgolj najnujnejše orodje in prtljago!

6. Na žepkovo pašo vozi šele tedaj, ko si zvedel, da je bilo dovolj dežja in da se je medenje že začelo!

(Konec)

POROČILO ZA SEPTEMBER IN OKTOBER

September: V začetku meseca je bilo nekoliko hladno, vendar suho, močile pa so krajevne padavine okoli 3. septembra (Breg—Tržič, Cezanjevci, Selnica ob Dravi). 10. septembra je vdrl čez Alpe hladen zrak, ki je povzročil močne padavine. Druga dekada je bila v glavnem suha in topla, tretja pa bolj hladna in deževna, posebno v alpskem svetu (pretežno 22. in 26. septembra). Sončnih dni je bilo proti koncu mesca čedalje manj. Po kotlinah je bilo nekaj dni meglenih, močnih vetrov pa v splošnem ni bilo.

Ajda je v višjih legah in, kjer so jo kasno sejali, v prvih dneh septembra polagoma odevetela (Breg—Tržič, Prosenjakovci). Tehtnica je pokazala 10 do 20 dkg donosa na dan. Na splošno je to jesen ajda dobro medila in kaže, da bo dober pridelek zrnja. Iz tega je videti, da je pridelek ajde zelo odvisen od obiska čebel. Jesensko resje je cvetelo v drugi polovici septembra, po ohladitvi in dežju 22. septembra pa je prenehalo mediti (Selnica ob Dravi). Opazovalec iz Dražgoš poroča, da svečnik ni medil, razen nekaj dni v avgustu na Jelovici.

Dobova—Krško: Sofora, ki smo jo vsadili leta 1947, se je letošnje poletje prvič razcvetela, a so jo čebele prav malo obletavale. Ves september je bil zelo suh, da je začelo primanjkovati vode.

Pušča—Bistra: Polaj je dal zimsko zalogo. Žepak v Liki in Bosni ni dal ničesar, v Hrvaškem Primorju pa od 0,5 do 1 kg na dan, ker je tam kasen in cvete celo do srede oktobra. 18. septembra sem pripeljal čebele v Puščo—Bistro iz Bos. Drenovca, 25. septembra pa z Lonjskega polja.

Oktober: Mrzle zračne struje, ki so v prvih dneh oktobra preplavile naše ozemlje, so povzročile ohladitve le v višinah. Vreme je bilo v nižinah toplo, a deževno. Druga mesečna tretjina je bila hladna in še bolj vlažna. Okoli 13. oktobra je močno deževalo. 16. oktobra so bile v mnogih krajih nevihte. (Breg—Tržič, Lovrenc na Pohorju, Rogatec, Cezanjevci—Ljutomer). Tretja dekada je bila zelo suha in hladna; prvi dnevi so bili jasni. Ponekod je padla nočna temperatura pod ledišče (Dražgoše, Lovrenc na Drav. polju, Prosenjakovci), kar je povzročilo slano. Dražgoše so zaznamovale 1 dan s snežno odejo. Po kotlinah je bila pogosto megla. Vetrov je bilo malo.

Večina čebelarjev je v oktobru dopolnjevala zimske zaloge. Čebele so še obletavale obtolčeno sadje, po zadnjih jesenskih cveticah pa so iskale cvetni prah. Precej obnožine je še dala sončnica, kjer so jo pozno sejali kot krmno rastlino.

Pušča—Bistra: Družine sem zazimil na 7—8 kg. Na Visu, Hvaru in Rabu je žepak še vedno v cvetju; vreme je sončno in toplo. Med dnevno 0,5—1 kg. Rožmarin je zaradi suše zaostal. Pričakujejo dobro spomladansko pašo.

Vsem opazovalcem se lepo zahvaljujemo za sodelovanje v preteklem letu in jim želimo srečno in uspešno čebelarstvo leto 1959.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Trzič . . . sept.	+ 30	— 50	— 80	—100	+15,5	28	6	—	223
okt.	— 10	— 10	— 20	— 40	+ 9,9	7	11	—	124
Dražgoše—Šk. Loka . .	— 90	—130	—110	—330	+13,1	25	3	1	168
	— 40	— 60	—	—	+ 7,8	7	7	1	101
Žerovnica—Postojna . .	— 80	— 40	— 15	—135	—	29	6	—	235
	—	—	— 60	—	—	20	11	—	159
Krka—Stična	—	—	—	—	—	29	5	—	166
	—	—	—	—	—	25	5	—	65
Novo mesto	— 80	—140	— 80	—300	+16,5	29	3	—	152
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Pohorju .	+ 10	+ 80	— 50	+ 40	+14,9	27	9	—	204
	—	— 50	— 50	—100	+11,3	18	6	—	149
Sv. Lovrenc na Drav. p.	—160	— 30	— 35	—225	+14,0	30	6	—	181
	— 50	— 30	— 30	—110	+ 9,7	21	6	—	123
Dobova—Krško	— 45	— 40	— 80	—165	+12,8	30	4	—	—
	+ 10	— 50	—	— 40	+11,6	13	6	—	—
Rogatec	— 40	— 40	— 10	— 90	+16,4	30	2	—	230
	— 30	— 30	— 30	— 90	+10,9	17	5	—	95
Ribnica na Pohorju . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— 10	— 10	— 20	— 40	—	16	5	—	153
Cezanjeveci—Ljutomer .	—190	— 40	— 50	—280	+15,0	27	6	—	106
	— 20	—	— 30	— 50	+11,1	6	12	—	50
Pristava—Ljutomer . . .	—220	—110	— 90	—420	—	28	4	—	212
	— 50	— 50	— 40	—140	—	27	7	—	126
Bučkovci—Videm	—240	—150	— 50	—440	+15,2	28	4	—	212
ob Ščavnici	— 10	— 30	— 10	— 50	+11,2	19	8	—	105
Prosenjakovci—M. Sobota	— 10	—100	— 50	—160	+15,5	29	6	—	168
	— 50	— 30	— 40	—120	+10,8	20	9	—	84
Lendava	—180	— 70	— 60	—310	—	27	7	—	162
	—	—	— 20	—	—	22	10	—	109
Selnica ob Dravi	—135	— 20	— 40	—195	+14,5	30	8	—	195
	— 35	— 45	— 35	—115	+10,9	23	8	—	126
Dragatuš—Črnomelj . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Logatec	+100	— 40	— 25	+ 35	+16,1	30	6	—	—
	— 40	— 35	— 30	—105	+ 7,5	10	15	—	—
Bilje—Renče	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra	+ 35	—145	— 20	—130	+16,6	27	5	—	267
	—	— 30	— 20	—	+14,5	20	12	—	100
Ljubljana	—	—	—	—	+15,3	—	5	—	171
	—	—	—	—	+11,0	—	17	—	94
Povprečki	—	—	—	—200,3	+15,1	28,4	5,2	—	192,1
	—	—	—	— 83,3	+10,6	17,7	8,8	—	108,8

ČEBELARSKI MUZEJ V RADOVLJICI

Napredni čebelarji, ki zasledujejo razvoj čebelarjenja, vsekakor želijo, da bi se ohranili predmeti, ki so jih pred 100 in več leti uporabljali naši predniki pri opravljanju čebel. Zaradi ponavljajočih se vojn in drugih pretresov so se ti predmeti vse bolj razgubljali. Razni prekipci so zlasti slikane panjske končnice, ki predstavljajo svojevrstno ljudsko umetnost, odnašali v zamejstvo. Da bi se ohranilo, kar je še ostalo, so posamezniki začeli zbirati starinske predmete in jih deponirati v raznih muzejih. Čedalje bolj pa se je jačala med čebelarji misel, da bi bilo koristno zbrati naše čebelarske zanimivosti na enem samem kraju, da bi bilo torej treba ustanoviti samostojen čebelarski muzej.

Rastave, ki so jih prirejali čebelarji v raznih krajih Slovenije, so pokazale, da je še mnogo čebelarskega gradiva, ki spada v muzej. Razvoj čebeljega panja od korita, koša do najnovejših panjev s premičnim satjem, razno orodje, matičnice, pitalniki in podobno kažejo iznajdljivost naših prednikov pri opravljanju čebel, kar moramo otepi pozabljivosti. Muzej naj bi bil tudi stalna razstava, ki bi zanimala šolske in druge ekskurzije. Za izpolnitev te naloge se je pri GZZ osnoval poseben odbor, ki je 7. marca 1956 napravil načrt za delo in določil Radovljico za kraj zbiranja predmetov. Po osnutku, ki ga je izdelal, naj bi bil ustanovljen samostojen čebelarski muzej za vso Slovenijo. Do ustanovitve po tem osnutku pa ni prišlo in se je delovanje po sklepu z dne 7. februarja 1957 priključilo Pokrajinskemu muzeju v Radovljici. Delo je prevzel ožji odbor, ki mu je predsedoval tov. Stefan Eržen. Za zbiranje predmetov sta bila določena tov. Jože Lampe iz Kranja in Franc Resman iz Radovljice. Dodeljena jima je bila zaupniška mreža. Tudi za denarna sredstva je bilo poskrbljeno, GZZ v Ljubljani je darovala 400.000 din, ki smo jih črpali po predračunih Kmetijske zadruge v Radovljici. 100.000 din pa je naklonila OZZ v Kranju.

Do danes smo porabili:

za pisarno	8.290 din
za telefon	5.553 din
za knjige	1.150 din
za sejnine	1.200 din
za potne stroške	58.266 din
za končnice	52.600 din
za panje	4.800 din
za stiskalnico	3.000 din
za material in konserviranje	89.624 din

Skupaj . . . 224.483 din

Rezervirano je še:

za diplome in odlikovanja	33.000 din
za filme	4.000 din
za opremo laboratorija	8.000 din
za opremo razst. prostora	16.000 din
za prepariranje	24.000 din
za Janšev čebeljak	115.000 din
za ostale stroške	75.517 din

Skupaj . . . 275.517 din

Zbrani material predstavlja:

- 98 panjskih končnic,
- 15 raznih košev
- 2 votlaka,
- 2 sohi v obliki panja (Turek, Francoz),
- 9 raznih panjev,
- 1 starinska stiskalnica,
- 62 raznih pripomočkov za opravljanje čebel.

Predmete smo po zaslugi in na stroške Mestnega muzeja razstavili v Kranju od 1. avgusta do 13. septembra 1958. Razstavo je obiskalo nad 3000 ljudi in nekaj šol. Obiskali so jo tudi inozemci (Angleži) in se pohvalno izrekli o njej. To je čebelarje vzpodbudilo za nadaljnje zbiranje predmetov. Pri tem moram poudariti, da je pestrost predmetov poživila ZCD odnosno njen predsednik prof. Mihelič z zanimivo zbirko košev. Tudi Kmetijski inštitut je pripravljen pri tej akciji sodelovati.

Predmeti so sedaj razstavljeni v dveh prostorih radovljiške graščine. Vse pa

tako kaže, da bodo prostori odločno premajhni, kakor hitro bomo zbrali še predmete, ki so raztreseni po Sloveniji. Računamo, da nam bo občina odstopila še nekaj sob. Tako je vsaj obljubil tov. predsednik na ustanovni seji.

Z delom bomo nadaljevali. Ker je bil v republiškem merilu osnovan odbor vseh čebelarjev in je v okviru tega odbora poseben odsek, ki bo skrbel za čebelarški muzej, upamo, da bomo imeli uspeh. Odseku predseduje prof. Mihelič, ki nam je obljubil vso podporo.

F. Resman

Z A P I S N I K

seje odbora za čebelarstvo ZPZS,

ki je bila 10. maja 1958. Navzoči: predsednik odbora Maks Krmelj, člani: inženir J. Babnik, V. Benedičič, I. Globokar, M. Goslar, ing. M. Ilešič, V. Jenko, C. Koptar, F. Magajna, prof. S. Mihelič, P. Močnik, F. Resman, inž. J. Rihar, F. Rižnar, A. Pirc in J. Zitnik.

Pri točki 1. »Konstituiranje odbora« poroča predsednik, da je unravni odbor ZPZS naknadno izvolil v čebelarški odbor zastopnico novomeškega okraja tovarišico Vido Jenko. Nato je predlagal za podpredsednika tov. Ivana Globokarja in prof. Staneta Miheliča ter za tajnika odbora tov. inž. Jožeta Riharja.

Po točki 2. »Imenovanje komisij« smo izbrali osemčlanski »strokovni svet za čebelarstvo« pri »Kmetijskem inštitutu Slovenije«. Njegova naloga je, da poskusno-raziskovalno delo inštituta vskladi s proizvodnimi nalogami perspektivnega plana, pregleda in usmerja tematski program in pomaga pri njegovi organizaciji.

Za poročevalca pri »Čebelarstem muzeju v pripravi« smo določili prof. Staneta Miheliča. Treba bo določiti tudi ustanovitelja muzeja.

V komisijo za selekcijo čebel in vzrejo matic smo izvolili 5 članov odbora in vzrejevalcev. Naloga komisije je, da izdela in izvaja program za izboljšanje gospodarskih lastnosti naše čebele in skrbi za vzrejo kvalitetnih matic.

Daljša razprava se je razvila ob volitvi 6 članske komisije za zatiranje čebeljih bolezni. Ugotovili smo, da je komisija vsekakor potrebna, ker je zatiranje bolezni organizirano tudi drugod preko če-

belarjev in njihovih organizacij. Komisija naj skrbi, da jo bodo veterinarski raziskovalni zavodi obveščali o vseh na novo odkritih bolezenskih žariščih. Komisija naj tesno sodeluje z veterinarskimi inšpekcijami.

Posebno velike naloge čakajo 9-članska komisija za medovito rastlinstvo in opraševanje. Vanjo smo imenovali specialiste biologe, gozdarje, agronome, sadjarje in vrtnarje. Ta naj inventarizira medovito rastlinstvo in prouči glede medenja posamezna področja Slovenije. Izdela naj rajonizacijo za saditev medovitiga drevja in grmičevja, nadalje program za pogozdovanje, saditev vetrnih in zelenih pasov, določi, kaj naj sadimo ob cestah, vodah, železnicah, parkih in drugod. Zato je treba izdelati nadrobne elaborate in pripraviti po potrebi predloge za uzakonitev.

Sklenili smo, da naj podobne komisije ustanovijo tudi čebelarški odbori pri okrajnih zadružnih zvezah in kmetijskih poslovnih zvezah. Pri točki 3 smo obravnavali postavke »Akcijskega programa za čebelarstvo pri ZPZS za leto 1958«. Težišče dela je saditev medovitiga rastlinstva, povečanje zadružnega čebelarškega obrata »Jugoapis«, uvajanje standardnih L-R panjev, odkup medu, uporaba čebel za opraševanje sad. drevja, vzreja matic za prodajo, odbiranje čebeljih družin in vzdrževanje opazovalne službe. Proizvodni programi za čebelarstvo, kot tudi druge panoge, nakazujejo razvoj in so osnova za delovanje ustanov, podjetij, organizacij in posameznikov, ki so zadalženi za izvajanje.

V razpravi so zastopniki iz Ptuja, Kranja in Maribora navajali primere slabšanja paše zaradi sekanja akacije, leske, vrb, žlahtnega kostanja in zaradi zmanjševanja površin, posejanih z ajdo. Komisija za medovito rastlinstvo naj priporoči sortimente rastlin, ki naj se sejejo po strniščih in pri zelenem gnojenju. Izmenjavo ajdovega semena je treba povečati. Nadalje smo obravnavali poročanje odbora po posameznih postavkah, ter uredili delovanje odbora in njegovih komisij. Ugotovili smo, da iz fonda pri Zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo niso bila zagotovljena sredstva za izvajanje posameznih pospeševalnih akcij v čebelarstvu.

Tov. M. Krmelj, inž. M. Ilešič in M. Goslar so obravnavali vsebinsko stran in vzroke krize pri urejevanju »Slovenskega čebelarja«. Trdili so, da je vsebina

često v nasprotju z nalogami, ki jih predvideva družbeni načrt za čebelarstvo. S tem v zvezi je tovariš Globokar predlagal, naj bi se spopolnil uredniški odbor »Slovenskega čebelarja« z novimi člani. Mihelič je nato pojasnil nekatere, diskutantom neznane stvari in izrazil željo, da naj bi diskutanti konkretnje navedli primere, ne pa le na splošno kritizirali vsebino Slovenskega čebelarja. Uredniški odbor, v katerem je enako število zastopnikov obeh čebelarskih organizacij, je delal po svoji najboljši vesti. Če ni vsebina taka, kot bi bilo želeli, leži krivda na sotrudnikih. Sam uredniški odbor ne more pisati Slovenskega čebelarja. Če kdo misli, da člani uredniškega odbora ne ustrezajo, ima vso pravico predlagati druge.

Pri razpravi o članarini za Savez pčelara smo predlagali ustanovitev odbora za čebelarstvo pri Zvezi zadr. posl. odborov v Beogradu.

Sejo je predsednik zaključil ob 15 uri.

-ar

DOPISI

OBCNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA

je bil 9. marca 1958 v prostorih nekdanje realke v Ljubljani. Sklicali smo ga za 8. uro, pričel pa se je ob 8. uri 30 min. Od 20 čebelarskih družin je bilo zastopanih samo 10, kar kaže, kot je ugotovil tov. predsednik Slavko Raič, da se družine premalo zanimajo za svojo organizacijo. V nadaljnjem govoru je poudaril predsednik, da so se naše domneve glede medenja hoje uresničile. Ta je pozno jeseni medila, kar je vzbujalo upanje na dobro pašo. Nismo se zmotili. Lanska hoja je zakrpala naše raztrgane žepe, letos pa naj bi dala nekaj za naprej, da ne bodo zopet prezgodaj luknje v njih.

Drugi veseli pojav v preteklem letu je bilo nekoliko živahnejše delovanje v nekaterih družinah. Zbudila se je družina Dolsko, družino Vič pa smo kot zgubljeno hčerko z veseljem spet sprejeli v svoje okrilje. Lepo je uspel čebelarski tabor pod Krimom. Na to prireditve smo res lahko ponosni.

Tretje veselo dejstvo so odlični uspehi v borbi proti pršici. Najnovejša poročila

zatrjujejo, da se je zdravilo folbeks v tej borbi dobro obneslo. K uspehu so mnogo pripomogle tudi kmetijske zadruge in občine, ki so kriše stroške za zdravljenje. S tem so pokazale, da znajo ceniti čebele in njihovo opravevalno delo, ki prinese Sloveniji vsako leto ne milijone, ampak celo milijardo.

Četrta vesela vest je bilo obvestilo, da je praktičen del »Sodobnega čebelarstva« že v tisku. Ko je predsednik še pojasnil, zakaj se je Slovenski Čebelar zakasnil, je podal besedo tov. tajniku.

Tajnik je poročal, da je bila glavna in najvažnejša naloga upravnega odbora poživitev dela v čebelarskih družinah. Poslali smo okrožnice vsem družinam ter jih pozvali, da naj sporoče svoje želje glede predavanj. Nekatere družine so se našemu pozivu odzvale, druge, ki bi bile pouka najbolj potrebne, pa so molčale in nismo od njih prejeli vse leto nikakega dopisa. Čebelarje smo naprosili, da bi zbrali starinske predmete za čebelarski muzej, ki se je osnoval v Radovljici. Podkrimske čebelarske družine, ki so bile deležne čistega dobička s čebelarskega tabora v Strahomeru, so se spomnile tiskovnega sklada »Slovenskega čebelarja«. Ljubljanska družina je v ta namen darovala 5000 din, Ig 2800 din, Barje 2500 din. Da je čebelarski tabor tako lepo uspel, ima največ zaslug tovariš Anton Verbič, ki se mu je tajnik v imenu upravnega odbora iz srca zahvalil.

V eni izmed nadaljnjih okrožnic smo opozorili naše člane na nevarnost, ki nam preti zaradi prezimovanja čebel na hojevem medu. Da bi jih obvarovali hujših posledic, smo jim dali potrebna navodila, kako naj letos zazimujejo.

Društvo je razdelilo med čebelarje začetnike 20 čebeljih družin v A2-panjih, ki jih je velikodušno poklonil profesor Vodnik. Vsakemu obdarovancu je dodelilo tudi izkušenejšega čebelarja, ki naj bi ga uvažal v pravilno čebelarjenje. S posebno okrožnico smo pozvali čebelarje, da naj se naroče na II. del Sodobnega čebelarstva. Razveseljivo je, da smo prejeli v pregled osnutek čebelarskega zakona. Razen tega smo obravnavali tudi prednačrt davčnega zakona, ki je predvideval občno obdavčenje čebel. Zveza je napravila vse, da bi preprečila oziroma omilila to namero. Poleg tega je povedal tajnik, da je imel upravni odbor redno vsak mesec po eno sejo, na katerih je obravnaval še druga pe-

reča vprašanja. Iz nadaljnega poročila je bilo razvidno, da je bilo delo posameznih družin kolikor toliko uspešno. Manj aktivne so bile družine: Borovnica, Horjul, Podkrim, Škofljica, Polhov Gradec in Vnanje gorice. Na koncu se je tov. tajnik v imenu upravnega odbora zahvalil direktorju Mestne vrtnarije tovarišu Pirnatu in inž. Rejcu, predstavniku Gozdnega urada mesta Ljubljana, za vsestransko pomoč pri sajenju medovitih rastlin. Svoje poročilo je zaključil s pozivom, da naj poneso delegati z občnega zbora čim več dobre volje za nadaljnje delo v družinah.

Tajnikovemu poročilu sta sledili poročili blagajnika in nadzornega odbora. Predsednik nadzornega odbora tov. Maks Rožman je izjavil, da je bilanca v redu sestavljena in predlagal staremu odboru razrešnico s pohvalo.

Po teh poročilih se je razvila živahna debata. Največ kritike je bilo zaradi nerednega izhajanja Slovenskega čebelarja. Nekateri so priporočali, naj bi list izhajal v manjšem obsegu, zato pa redno ob določenem dnevu v vsakem mesecu. Pri dvomesečnem in dostikrat še zakašnelem izhajanju zgubi marsikateri članek svojo aktualnost. Seveda bi bilo treba zaradi tega naročnino nekoliko povišati, vendar ne toliko, da bi to povzročilo padec števila naročnikov. Razen o Slovenskem čebelarju smo govorili še o nadaljnjem sajenju medovitih rastlin, krmilnem sladkorju, satnicah itd.

Pri volitvah so delegati določili za predsednika tov. Vlada Martelanca, za podpredsednika pa Maksa Avšiča. Z viharim odobravanjem je bil sprejet predlog, da naj postane Slavko Raič, ki je dolgo časa z uspehom vodil naše društvo, njegov častni predsednik.

V odbor so bili predlagani in izvoljeni naslednji člani:

Ciril Kopitar, Stane Potokar, Janez Tiringar, Anton Verbič, Bojan Koleča, Dominik Bric, Ing. J. Babnik, Maks Gregorc, Lojze Babnik, Viktor Fatur, Zdenko Škraba, Ludvik Polše, Ignac Grom, Jože Smole, Jože Zitnik, Jože Kušar in Andrej Rihtar.

Nadzorni odbor sestavljajo: Edi Senečnik, Maks Rožman in Franc Nered.

Novo izvoljeni predsednik se je nato zahvalil delegatom za zaupanje in zaključil uspešni občni zbor z željo, da bi bila čebelarstva letina, ki se bo kmalu začela, čimbolj zadovoljiva.

C. K.

NAŠ IZLET V GORNJO BREZOVICO

Članek »Tudi čebelarstvo po novi poti.« ki je izšel 14. avgusta t. l. v Kmečkem glasu, je bil povod, da se je upravni odbor Čebelarkega društva za Maribor in okolico odločil za izlet z avtobusom v Gornjo Brezovico pri Preserju, kjer je imel Medeks čebele v Langstrothovih panjih na hojevi paši.

Iz Maribora smo se odpeljali 11. septembra ob 6. uri. Nadaljnja pot je vodila preko Celja, Trojan, Domžal v Ljubljano. V Ljubljani so nas pričakovali tov. Cirik Kopitar, Slavko Raič in Anton Verbič ter se nam pridružili. Na vožnji smo bili prijetno iznenadeni nad lepim razgledom, ki ga okolica nudi. Vreme nam je bilo naklonjeno, saj je bil lep sončen dan. Naposled smo se okoli polдне znašli pri čebelah na lepi Rakitniški planoti. Panji so bili razpostavljeni v dveh vrstah po travniku. Vseh je bilo kakih sto.

Tov. inž. Hlešič nas je prisrčno pozdravil in pojasnil delo v Langstrothovih panjih. Tudi težav, ki se pojavljajo pri delu, ni zamolčal. Prijazno je odgovarjal na stavljena vprašanja. Čebelarji smo mu za pjasnila hvaležni in z nestrpnostjo pričakujemo prvih uspehov v teh panjih, ki se morajo že letos pokazati. Radovedni smo, ali bodo v resnici boljši, kot so v AZ-panjih.

Na povratku v Ljubljano smo si ogledali tudi praktično urejen čebelnjak Čebelarke družine Ljubljana pod Krimem kjer je bilo še nekaj panjev. Je to velika lesena stavba, v kateri je v času paše prostora za 270 panjev. Družini je treba čestitati k takj pridobitvi!

Popoldne smo si ogledali zanimivo čebelarstvo razstavo in muzej v Kranju, pa še Prešernov spomenik in viseči most. Vse priznanje gorenjskim čebelarjem, ki so zbrali toliko zgodovinskega gradiva in ga lepo uredili. Koliko zanimivih čebelarskih predmetov se pri čebelarjih širom po Sloveniji zgubi in uniči, ker ne posvečamo zbiranju nobene pažnje. Pogosto je slišati, da so take stvari le »stara ničvredna šara«. Mnogi se pač ne zavedajo, kakšno vrednost predstavlja. Naša dolžnost je, da marljivo gorenjske čebelarje pri njih prizadevanju podpremo in nabiramo predmete za muzej.

Na večer smo se vrnili skozi Trojanje in Celje v Maribor, zadovoljni s celotnim potekom izleta, ki nam bo ostal še dolgo v prijetnem spominu.

Izletnik

ČEBELARSKIM DRUŠTVOM, DRUŽINAM IN ČLANOM!

Dne 23. novembra 1958, se je v Ljubljani sestal širši odbor Zveze čebelarских društev za Slovenijo, ki je kritično razpravljal o delu naše čebelarске organizacije. Pri tem je poleg uspehov, ki smo jih dosegli, ugotovil tudi pomanjkljivosti našega dela, med katerimi je podčrtal zlasti neredno izhajanje strokovnega glasila in premajhno skrb nekaterih društev za povezavo s članstvom. Glede na vse to je širši odbor Zveze čebelarских društev sprejel več sklepov in naroča tako Zvezi kakor vsem čebelarским društvom, družinam in posameznim članom, da jih pomagajo uresničiti. Samo tako bo namreč mogoče v naši organizaciji zbrati čim večje število naprednih čebelarjev ter jo utrditi na zunaj in na znotraj. Sklepi so naslednji:

1. Čebelarji naj se zavedajo, da je naloga naše čebelarске organizacije širiti med članstvom čebelarско prosveto, seznanjati ljudi in za čebelarstvo pristojne forumе o koristnosti čebelarstva ter tako ustvarjati temelje za uspešnejše čebelarjenje.

2. Za čebelarско izobrazbo je Zveza čebelarских društev storila dosti in prav tako naša društva in družine. S tem delom je treba nadaljevati in ga izpopolniti. Ne glede na to, da je Zveza pred kratkim izdala dve obširni čebelarски knjigi, ki sta lahko v ponos slovenskemu čebelarstvu, je treba v prvi vrsti in takoj doseči to, da bo Slovenski čebelar, ki je najboljša vez med čebelarji, izhajal redno. Širši odbor Zveze je sklenil, da bo z novim letom postal spet mesečnik in da bo izhajal vsakega 15. v mesecu. Razumljivo pa je, da je bilo treba zato letno naročnino zvišati od 400 din na 650 din. Kljub temu zvišanju pa je cena našega lista še vedno nižja, kot je cena drugih takih in podobnih listov. List bo izhajal šestkrat, mesečno na 16 straneh, šestkrat, t. j. vsaka druga številka pa na 32 straneh. Širši odbor je prepričan, da bo s tem sklepom izpolnil željo večine članov, naloga odborov čebelarских društev in družin pa je, da to obrazlože članstvu in da se število članstva zavoljo tega ne bo znižalo.

Ker dela izterjevanje zaostale članarine upravi Zveze velike težave, je prav tako širši odbor Zveze sprejel sklep, da bo v prihodnje dobival Slovenskega čebelarja samo tisti, ki bo najkasneje do

15. februarja 1959 poravnal del ali pa celotno naročnino. Vsem dosedanjim članom in naročnikom bomo torej poslali na ogled samo prvo številko, ki bo izšla 15. januarja, drugo pa samo tistim, ki bodo do zgoraj navedenega roka poravnali naročnino. Tega sklepa se bomo držali strogo in brez izjeme. Prosimo zato vsa čebelarška društva in družine, da pošljejo Zvezi sezname naročnikov hkrati z naslovi tistih, ki bi prenehali biti naročniki, do 10. februarja. To ni pomembno le zato, da bomo vedeli, kdo je naročnik, ampak tudi zato, da bo Zveza lahko določila, v kakšni nakladi naj list tiska.

3. Izdaja prvega in drugega dela Sodobnega čebelarstva je stala Zvezo težke milijone. Priznati je treba, da je večji del čebelarских društev in družin izpolnil svojo dolžnost in med članstvom razpečal precejšnje število knjig. Tako je bilo doslej razprodanih okoli 2500 izvodov prvega dela, medtem ko drugega doslej le nekaj nad 1200 izvodov. Več kot polovica ga je še v zalogi Zveze. Prosimo torej vse naše čebelarске organizacije, da povečajo propagando za nakup te za čebelarstvo dragocene knjige in tako olajšajo Zvezi breme, ki ga nosi. Cena prvega dela je danes 1550 din, drugega pa 2350 din. Člani čebelarских društev, ki preko društva ali družine naroče vsaj tri izvide knjige, dobe na gornjo ceno 15 % popusta. Prav tak popust dobe tudi tisti, ki bi prevzeli vsaj 3 izvide knjige v prodajo. Menimo, da so zlasti občni zbori društev in družin primerni za to, da članom ponudimo naše knjige v odkup.

4. Kljub vsem prizadevanjem, da bi vzdržali cene medu na taki višini, ki bi bila sorazmerna z drugimi prehrabninami predmeti in ki bi še delovala stimulatивно na dvig čebelarstva, nam to ni v celoti uspelo. Menimo, da je temu vzrok monopolni položaj, ki ga ima doma trgovsko podjetje Medeks pri odkupu medu. Medtem ko se bo Zveza še nadalje borila za to, da se cena medu ne bo znižala toliko, da bi pretila nevarnost obstoja našega čebelarstva, pa morajo društva, družine in posamezni člani delati po svojih močeh — zlasti v časopisju čim večjo propagando za uporabo medu. Tudi Zveza bo glede tega storila svoje. Poskrbela bo, da bodo naša kartonažna podjetja in steklarne izdelale primerno posodo in izdala posebne etikete za posodo. Nadalje opozarja vsa društva, da lahko preko Zveze naroče brošurico o

zdravilnosti in redilnosti medu. Zveza jo bo društvom, ki jo naroče vsaj 50 izvodov, poslala brez zaračunavanja poštnine po ceni 20 din. Brošurico naj društva in družine porazdele med odjemalce medu.

5. Po sklepu zadnjega občnega zbora plačajo društva Zvezi za vsakega člana po 50 din članarine. Medtem ko je velika večina društev to dolžnost v celoti izpolnila, nekatera redka društva niso plačala članarine niti za leto 1957 niti za leto 1958. Prosimo jih, da to store. V prihodnje bo članarina za Zvezo že všeta v naročnini lista in jo društvom ne bo treba več posebej nakazovati. Prav tako prosimo vsa društva in družine, da čimprej izterjajo od članov zaostalo članarino, ker bi imeli samo nove stroške s posebnimi opomini.

6. Bliža se čas občnih zborov čebelar-skih društev in družin. Menimo, da bi ne smelo biti občnega zbora čebelar-ske družine, ki bi se ga ne udeležil delegat društva, prav tako pa bo Zveza poskr-bela, da se bo vsakega zbora društva udeležil delegat Zveze. Na občnih zborih naj dajo odbori obračun svojega dela v preteklem letu in pripravijo delo za naprej. Tudi delo društev in Zveze naj pride v razgovor na občnih zborih. Pro-simo pa in naročamo društvom, da pošljejo tajništvu Zveze takoj po občnih zborih zapisnike oziroma poročila o svo-jem delu in predloge za nadaljnje delo naše čebelar-ske organizacije, da bo mo-goče na občnem zboru Zveze poročati o celokupnem našem delu. Samo tako si bomo lahko ustvarili popolno sliko vsega, kar je bilo v preteklem letu narejenega.

7. Zimski čas je za čebelarja čas počitka in izpopolnjevanja čebelar-ske iz-obrazbe. Prosimo čebelar-ska društva, da sestavijo načrte predavanj in pravo-časno obveste Zvezo, o čem žele, da bi

prišli predavat naši tovariši iz Ljubljane. Ne bi smelo biti društva in družine, kjer bi letno ne bilo vsaj po nekaj predavanj in tečajev.

8. Na širši seji Zveze čebelar-skih društev smo že lani sklenili, da prevzamejo opazovalne postaje posamezna društva. Deloma po krivdi Zveze deloma po kriv-di društev tega sklepa še nismo ures-ničili.

9. Čebelar-ski muzej v Radovljici se lepo razvija. Prosimo vsa društva, da organizirajo zbiranje za muzej zanimi-vih predmetov. Ob priliki občnih zborov si jih bodo naši zastopniki ogledali in jih, če bodo primerni, prevzeli ali odkupili.

To bi bili nekako glavni sklepi zadnje širše seje. Samo, če jih bomo vsi skupaj skušali uresničiti, bomo dvignili ugled naše čebelar-ske organizacije in s tem tudi pripomogli k napredku našega čebelar-sstva.

Zveza čebelar-skih društev za Slovenijo

DOPOLNILO

k seznamu predavanj in predavateljev

Senegačnik Edi, Ljubljana: Razvoj če-belje družine. Različna čebelar-jeva opravi-la od spomladanskega pregleda do pravi-lnega zazimovanja. Priprava čebel za glavno pašo. Novi načini dražilnega krm-ljenja. Obnožina in nadomestki. Gra-dilnik in njgov pomen. Izkoriščanje raz-ličnih paš. Prevažanje na bližnja in daljnja pasišča. O gradnji stalnih in zlo-žljivih čebelnjakov. Izboljšanje če-belje paše. Sajenje in razširjanje me-dovitih rastlin. Vzreja matic: stari in novi načini. Narejanje rojev. Naša sivka med ostalimi čebeljimi pasmami. Bolezni čebel, zdravljenje in preprečevanje. Pred-vajanje in tolmačenje filma: »Iz življen-ja čebel«.

Slovenski čebelar

bo izhajal v prihodnjem letu vsakega 15. v mesecu izmenoma na 32 in 16 straneh. Prvo številko bomo poslali na ogled vsem dosedanjim naročnikom. Drugo in nadaljnje številke pa bodo dobili člani šele takrat, ko bodo poravnali vsaj delno svoje obveznosti do lista. Če ga hočejo torej v redu prejemati, naj plačajo naročnino najkasneje do 15. februarja 1959. Ta je sedaj povišana na 650 din, za inozemstvo na 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh bo veljala 80 din, na 16 straneh pa 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor bi plačeval list v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da bo do konca leta poravnal celotno naročnino.

Vsem bralcem in sodelavcem želi uredništvo srečno in zadovoljno novo leto!